

ЛУ ВЪНФУ
КАМБАНКАТА НА ВРАТАТА

Превод от китайски: [Неизвестен], —

chitanka.info

В източния край на уличката имаше общо единадесет главни врати. Зад някои живееха по едно-две семейства, а зад други — по три, че и по пет. Главният вход прикриваше по-малки входове и когато някой искаше да влезе в тях, трябваше да чука първо на главната врата, поради което в този край на уличката денонощно се чуваше чукане по вратите. През нощта почукването отекваше по цялата уличка и макар това да бе доста поетично, разбудването на другите посред нощ бе нещо съвсем непристойно. За щастие през последните две години имаше напредък и много хора си поставиха електрически звънци. По рамките на главните врати бяха наредени множество бутони с ясно изписани имена: Джан, Ван, Ли, Джао. И ако някой си забравеше ключа или пристигнеха гости на едно от семействата, с натискане на съответния звънец се избягваше взаимното безпокоене.

На единадесетата входна врата стоеше странен звънец, поставен преди двадесет и шест години от стопанина на дома Сю Дзинхай. Това беше една малка бронзова камбанка, използвана навремето от монаси при служба. Сю Дзинхай я бе прикрепил към пружинираща метална пластинка, която закова на главната врата. При отваряне пружиниращата пластинка подскачаше и камбанката дрънкаше. Предназначението на този вид звънец беше не да повиква някого при вратата, а да известява на стопаните, че някой е дошъл. Така нежелателните за външни хора думи и действия можеха бързо да бъдат прикрити.

Това, което накара Сю Дзинхай да закачи камбанката на вратата, беше кампанията против десните елементи. В тази борба, която решаваше съдбите на десетки милиони хора, Сю Дзинхай не беше репресиран и не участва в репресии срещу други, а се зае с решаването на собствената си съдба. Той се научи да бъде пресметлив и реши, че не може да се разпъва заради хората, не може да има някакво собствено мнение, не бива да се задълбочава в неща, които не са му работа, а през свободното време трябва повече да учи. Всъщност Сю Дзинхай никога не се беше разпъвал от кой знае какви проблеми и нямаше какво толкова да му мисли, но предвид кампанията усещаше, че това далеч не е достатъчно, особено вкъщи, където някои думи и действия не бяха съвсем безопасни. Например у дома той най-вече четеше комикси, а съвсем не изучаваше марксизма-ленинизма; с жена си често си разказваха анекдоти, а то беше още по-опасно. Много от

изказванията на десните бяха пълни с позовавания на анекдоти. И като се добави, че по онова време жена му беше весела и красива, обичаше компаниите, често ходеше за развлечение по гости, а и у тях по всяко време можеха да дойдат хора, стигаше се дотам, че понякога домакините забелязваха гостите чак когато вече бяха застанали край тях. Сю Дзинхай не успяваше да се противопостави на подобни посещения, та не му оставаше нищо друго, освен да не ги взема присърце и да постави такъв звънец на вратата да го предупреждава. Щом камбанката звънваше, той изоставяше всичко друго, грабваше някаква книга или вестник и започваше да се преструва, че учи.

Двадесет и шест години Сю Дзинхай бе тренирал вътрешно възпиране и външно противодействие, а упоритата тренировка превръща човека в сянка. Вие казвате, че той не съществува, но няма кътче, където да го няма; вие казвате, че той съществува, но няма никакви признаци за присъствието му. Думите му означаваха толкова, колкото и ако не беше ги казвал. Ако той не правеше това, което правеше, разликата нямаше да е много голяма. Когато някой се прави на никой, неговата цел е да постигне от нищо нещо. Подобна фраза като че ли звучи малко мистично, но всъщност няма никаква велика тайна. Години наред при оценка на кадрите ги смятаха за добри, ако не допускаха грешки, а трупането на време се приемаше за служебен стаж. И всеки път при увеличаване на заплатите или регулиране на кадрите нямаше причина Сю Дзинхай да не бъде повишаван, още повече, че той продължаваше упорито да се учи. Сега Сю Дзинхай е местно началство и след още едно повишение ще има право на самостоятелно жилище и място в първа класа, когато пътува. Колко са китайците, които могат спокойно да седят в меките купета на първа класа на тези дълги, претъпкани и шумни влакове, които пристигат от север и заминават от юг. Някои го наричаха „щастливият генерал“, който действа чрез бездействие^[1]. Когато чуеше подобни изказвания, дълбоко в сърцето си Сю Дзинхай не се съгласяваше. „Какво ви разбират главите? Да действуваш чрез бездействие, е къде-къде по-трудно, отколкото да действуваш чрез действие — трябва да си предпазлив, търпелив, трябва умът ти винаги и навсякъде да е нащрек, не може да си позволиш най-малка небрежност, една стъпка накриво — и всичко отива по дяволите.“ Може да се каже, че Сю Дзинхай имаше право да не се съгласява — повече от двадесет години

опасности дебнеха на всяка крачка, репутацията на половината от живота му съвсем не бе извоювана лесно. Освен на самовъзпитанието той се осланяше и на помощта на тази камбанка.

Камбанката звънва и представлението започва...

Това е съвременна драма. Времето е седем часът сутринта в неделя, началото на месец юни 1984 година.

Когато чу звънеца, Сю Дзинхай несъзнателно се изправи в креслото и грабна вестник. Смисълът на движението беше да демонстрира пред хората, че всеки свободен момент той използва за усилено обучение. Ала времената вече бяха станали други, необходимостта от подобен номер, както и смисълът му, бяха отпаднали, така че той си оставаше просто навик, нещо като условен рефлекс.

— Татко, търсят те! — провикна се от главния вход двадесет и осем годишната му дъщеря Сю Дуня^[2]. В гласа ѝ звучаха едновременно капризни и грубовати нотки.

Сю Дзинхай погледна часовника си, кой ли е дошъл толкова рано? Сигурно е секретарят Чън, който беше пенсионер и живееше в западния край на уличката. Всеки ден в ранни зори секретарят Чън вземаше кошницата и отиваше на пазара, купуваше две риби, спестявайки десетина фъна, после идваше и чукаше на вратата, а като влезеше, започваше да се хвали до обяд. Той не се занимаваше повече с изясняване на политиката, а се специализира по изчисляване цените на рибата, скаридите, плодовете и зеленчуците. Разбира се, не се отказа съвсем от политиката, винаги искаше да чуе някоя новина, например свален ли е еди-кой си и кой е издигнат на негово място.

Сю Дзинхай живееше в традиционния тип къща с двор. От дворната врата до стаите се простираше обширен вътрешен двор. В двора имаше кът с бамбукови дървета, който като зелена стена прикриваше вътрешните помещения. Така че даже когато гостът вече е прекрачил прага на входа, хората в стаите все още имаха възможност да се прикрият. Сю Дзинхай бързо стана от креслото, мислейки, че като отиде в двора, ще задържи секретаря Чън отвън, ще разменят по някоя празна приказка и така ще се отърве от този човек, който, седнеше ли веднъж в креслото, по никакъв начин не се съгласяваше да стане, докато от малката кошница едва ли не започваше да намирисва на развалена риба.

С прекрачването на прага пред очите на Сю Дзинхай се мярнаха разнообразни цветни петна; иззад зеления заслон излизаше Сю Дуня, повела мъж и жена, облечени в ярки дрехи. Мъжът не беше млад, но лицето му руменееше, косата му блестеше на слънцето, беше облечен в изгладен кафяв костюм, кремава риза и със синя връзка на бели ивици, на връзката ярко блестеше диамантена игла. Жената беше сравнително млада и много красива, носеше бели обувки с висок ток и безцветни найлонови чорапи, тъмносиня пола и светлосиня блуза, върху която беше наметнато снежнобяло копринено елече с бродерия — все едно бяло облаче върху синьо небе или синьо небе сред бели облаци. Ръката ѝ държеше голяма кожена чанта на колелца. Начинът, по който теглеше кожената чанта, бе изящен и напомняше красива дама, повела куче.

При вида на модерната двойка мозъкът на Сю Дзинхай заработи с пълна мощност. „Кой ли идва? Ами да! В работата някои хора сега водят търговски преговори с чужденци, но аз никога не съм се занимавал с бизнес, защо този търговец пристига в къщата ми с жена!“ Предпазливият Сю Дзинхай стана още по-предпазлив и съвсем наостри уши: „Внимателно, в тази голяма кожена чанта явно се крие някоя бомба със захарна обвивка — радиокасетофон с шест говорителя например.“

Макар и подготвен за противодействие срещу двамата, Сю Дзинхай умееше да се държи вежливо и приветливо, да посрещне с усмивка; тъй като ставаше дума за връзки с чужбина, следваше да бъде вежлив и изискан; но понеже дамата бе много красива и видът ѝ сам предразполагаше към приветливост и вежливост, нямаше нужда усмивката му да бъде изкуствена. Той направи две крачки.

— Господинът е...?

Господинът изрече зарадвано:

— *Лао Сю*, това съм аз, Мън Дъи. — И докато говореше, той оправи реверите на сакото си. — Ох, тези европейски костюми, само създават проблеми! Не ме позна, нали? Непосредствено след Освобождението работехме заедно, а след това мен ме свалиха по време на кампанията срещу десните.

— О, ама ти ли си? — Сю Дзинхай си спомни моментално. Сети се така бързо, защото му споменаха кампанията срещу десните. Той си беше изработил навик, свикна да запомня всичко, свързано с кампаниите — хора, събития, години. Паметта му бе станала като

справочник за имената на различните кампании. И само споменаването на кампанията срещу десните прехвърли за миг в главата му неколкостотин страници от дебелия тефтер. В графата за кампанията срещу десните за Мън Дъи имаше: през 1957 г. този човек е станал десен, върнат в родното си място за превъзпитание чрез труд; доста близки отношения в началото, а след това — ясно разграничаване и прекъсване на всякакви връзки.

— О, заповядайте, моля, влезте, седнете! Другарката нека седне в креслото, да си почине малко. Дуня, пригответи по-бързо чай! Пушите ли? Не, много добре, пушенето вреди на здравето...

От устата на Сю Дзинхай неспирно се изливаха куп празни приказки, докато главата му прехвърляше миналото на Мън Дъи. Мозъкът му работеше като компютър — пресмятането се извършваше с голяма скорост, като при това можеше да се внасят корекции в остарелите данни. Например той никога повече няма да смята Мън Дъи за класов враг, а дори ще изпитва към него известна симпатия и благодарност, надълго ще говори колко дължим на тези хора, които действуваха като боен авангард, благодарение на които и той разбра истината за живота и можа да види бял ден. За тези хора, чиято кола се беше прекатурила в канавката, оставаха само мъката и страданията, даже и да я изтеглеха отново на пътя, годините бяха изгубени безвъзвратно и ударът беше непоправим. Човешкият живот е като надбягване на сто метра — паднеш ли, и да станеш, загубил си първото място. Дори ако става дума само за заплатата — изостанал си с два-три разряда от своите връстници — каква беда, какъв срам!

— Я, я — какъв вятър ви довя днес насам? — Сю Дзинхай продължаваше да приказва безсмислици, тъй като страниците от миналото още не бяха прехвърлени докрай.

— Попътен вятър. На път за влака минахме по тази уличка, видях входа на вашия дом и в съзнанието ми изплуваха някои събития, та реших да почукам и да попитам дали все още живееш тук; не предполагах, че наистина ще мога да те видя!

Мън Дъи се облегна в креслото и скръсти ръце на гърдите си, оглеждайки мебелировката в гостната. Той приличаше на човек, прекосил океани и морета и завърнал се в изходното пристанище, усеща, че тук е особено тихо и уютно, че да изживееш в този малък дом няколко десетки години, също е щастие.

— Хич не е зле, *лао* Сю. Разбрах, че през тези години си я карал доста успешно. Синът и дъщерята са вече големи, работата ти също е пораснала — като че ли твоята историческа мисия е почти изпълнена, а!

— Нищо подобно. Даже съм много далеч от другите. Каква ти голяма работа? Ръководител от среден ранг, и толкоз. А децата, техните проблеми никога няма да се свършат. Само погледни, през всичките тези години живея на това старо място.

Зад всяка изречена от Сю Дзинхай фраза се таеше допълнителен смисъл: „Ха, разбира се, ако се сравнявам с теб, живея на небесата! При следващото повишение ще съм вече в редовете на ръководителите от висок ранг. Децата ми имат всичко. Колкото до жилището, само поизчакай да утихне вятърът, и този въпрос ще бъде решен. Аз обаче не искам да се местя, тук в този малък двор е много по-спокойно за живеене.“ Сю Дзинхай не изричаше гласно каквото мислеше, а старателно снижаваше тона си. Не можеше да обрисова положението съвсем добро, за да не предизвика завист и злоба у тези, които бяха пострадали, не можеше да се похвали с хубавата си работа, защото, ако искаха нещо от него, нямаше начин да избяга от отговорност. На този свят щастливите случайности са редки и за да дойде Мън Дъи да го търси толкова рано, сигурно ще да е за някоя услуга. Даже и да не му подаде „бомба в захарна обвивка“, много е възможно да го изправи пред труден въпрос, който, волю-неволю, ще трябва да избегне. Компютърът на Сю Дзинхай отново заработи и за да се справи с предполагаемия въпрос, той трябваше да продължи прелистването на миналото. В графата за кампанията срещу десните той откри, че всички онези, които бяха обявени за десни, всъщност действително имаха разни слабости — някои се надценяваха, други обичаха да са винаги в центъра на вниманието, някои изобщо не можеха да си затварят устата, други бяха безхарактерни и твърдоглави. Недостатъците на Мън Дъи бяха много повече. Като млад този човек въобще не си знаеше мястото, витаеше между земята и небето, винаги вършеше съвсем неочаквани за другите постъпки. В една от тези години, когато го изпратиха по работа в някаква фабрика, той поиска да се срещне с партийния секретар. Секретарят обаче не пожелал да го приеме и портиерът отказал да го пусне. Тогава Мън Дъи се договорил с шофьора на един от ръководните кадри, който го закарал със

служебната кола до входа на канцеларията на комитета. Секретарят не разбрал какъв началник е пристигнал и непринудено си поговорил с него цял час. През 50-те години този човек се правеше на голямо началство, през 80-те — на бизнесмен от Хонконг, който го знае още какво може да се очаква от него. Като попогледна Мън Дъи, Сю Дзинхай отново каза две-три празни приказки:

— От колко време си тук? Пет дни — охо, ами не е малко! „От пет дни бил тука — и какво е правил — косата му зализана, облякъл се в изгладен европейски костюм, а освен това мъкне и красива жена със себе си! Явно връзката между тези двама души е малко съмнителна, трябва да бъде изяснена докрай.“ Сю Дзинхай сам не разбираше защо възникна интересът му към този въпрос, но все пак го зададе:

— О, забравих да ви попитам, тази другарка е...?

— Аз пък забравих да ви запозная. Това е жена ми Дун Бей. — Думите на Мън Дъи прозвучаха отсечено, той забеляза как очите на Сю Дзинхай светват, върху лицето му се изписва изумление, а в усмивката му се появява нещо не съвсем естествено. Мън Дъи беше наблюдавал това явление много пъти, той знаеше, че ако съпругата му например беше стара и изхабена, то всеки би го приел като нещо нормално. Но след като заживя с Дун Бей, вече не се получаваше така: учудените погледи постоянно търсеха нещо неморално. На Мън Дъи, разбира се, му беше все едно, но Дун Бей едва ли би го понесла и той нямаше начин да не добави няколко думи за обяснение:

— Сигурно си спомняш, че след като ме обявиха за десен, предишната ми жена ме напусна. Изкарах двадесет трудни години и едва преди три се ожених. Не я гледай, че изглежда млада, скоро ще навърши петдесет.

Дун Бей се усмихна очарователно и кимна в знак на съгласие. Очевидно тя обичаше да се облича така, че да изглежда по-млада, а също и хората да ѝ дават малко повече години, отколкото е.

Сю Дзинхай, който знае защо, леко се разочарова. По филмите и телевизията десните често бяха показвани с красиви жени. Това, което навремето го взимаше за нагласено, сега се оказа, че е било естествено. Този Мън Дъи, даже и да му се е струпало повечко преди, все пак лесно се е отървал; като че ли е прекарал двадесет години замразен и сега отново е пак така свеж със своята любима жена, в европейския си костюм и с кожените си обувки. Да не говорим, че когато човек се

облече в костюм, все пак изглежда малко по-млад и по-свеж. Веднъж Сю Дзинхай също си помисли да се облече в европейски костюм, но някак му липсваше смелост — сложи ли костюм, много ще се набива в очите. По-рано весела и красива, жена му сега беше дебела и стара, нямаше никакво желание да се докарва. Двамата да излизат заедно, също не вървеше. Двойка като тази на Мън Дъи сега е голяма рядкост. За жалост Мън Дъи нямаше висок ранг, а такава красива жена като неговата се нуждае от пари за харчене, тя не обръща никакво внимание колко струва един *дзин* риба или раци; когато излиза, трябва ѝ лека кола, защото тя няма да иска да се бута в обществения транспорт. Сю Дзинхай неволно погледна Дун Бей:

— Сигурно сте уморени от пътя, сега влаковете са препълнени!

Той като че ли искаше да види тази красива жена с голяма кожена чанта затисната от всички страни с багаж до вратата на купето.

Дун Бей се усмихна, но не отговори Мън Дъи отвърна съвсем небрежно:

— Горедолу бива — пътуваме в първа класа.

— А! — зяпна Сю Дзинхай и забрави да затвори уста. Наум той продължаваше да си говори: „Аз още нямам разряд за пътуване в първа класа — как си се вредил пък ти? Преди време пак имаше указание строго да се спазват редът и разпоредбите относно разпределението на местата в първа класа.“

— А! — Сю Дзинхай използва, че е с отворена уста, за да изпусне още едно възклицание. — И къде отседнахте? — Това вече не бяха празни думи, а ключов въпрос.

— В хотела на резиденцията „Тиенжан“, на седмия етаж, в апартамент 7021.

Сю Дзинхай затвори уста и облещи очи: какво! Седмият етаж на резиденцията „Тиенжан“ е известен като „седмото небе“, а апартамент 7021, в него Сю Дзинхай беше приет от министъра. В такъв апартамент и да имаш пари, няма да можеш да се настаниш; и да се настаниш, няма да можеш да си платиш. Сю Дзинхай беше съвсем наясно относно възнагражденията на ръководните кадри. През по-голямата част от живота си той тихо и предпазливо се бе катерил по тази стълба. Знаеше, че рангът на ръководните кадри не се изразяваше в облеклото и храната, а в удобствата и пътуванията. Въпросът не се свеждаше до облеклото и храната, защото и работник от втори разряд

можеше да се облече с европейски костюм, и безделник може да даде банкет. Удобствата и пътуванията бяха нещо съвсем друго. Кой ръководен кадър къде да живее, с каква кола да го возят, в каква болница да бъде приет и даже къде да бъде поставена урната с праха от костите му — за всичко това си имаше правила, защото то влизаше в категорията удобства. Всичко, което беше необходимо, е да знаеш къде живее даден ръководен кадър и с какво пътува, и ще имаш пълна представа за службата и ранга му.

Сю Дзинхай беше смутен (защо ли?) и веднага включи своя компютър: не е възможно! Има грешка! Преди да бъде обявен за десен, Мън Дъи беше като него — административен работник от осемнадесети ранг. Това той помнеше съвсем ясно, грешката е изключена. Можеше да забрави годините на някой човек, но съвсем не и ранга му. Не беше забравил, че когато Мън Дъи беше обявен за десен, го понижиха с три степени и от осемнадесети стана двадесет и първи ранг. Именно от страх за нещо подобно Сю Дзинхай сложи на вратата си звънчето. Сега Мън Дъи е реабилитиран, а това означава, че може да му се даде най-много осемнадесети ранг. По този въпрос съществуваха ясни указания. През последните няколко години имаше две повишения на заплатите, в най-добрия случай, ако пресметнем, Мън Дъи можеше да стигне най-много до петнадесети ранг, с който не беше възможно да се настани в резиденция и да пътува с първа класа. А наред с всичко това възможно е Мън Дъи да е обикновен, самохвалко. Сега нещата започнаха да се объркват, коли като тези на ръководните кадри можеха да се наемат, селяните също можеха да живеят в разкошни хотели, трябваше само лесно да харчиш пари. Мън Дъи от едно време обичаше да се прави на голям началник. Явно сега пък се прави на много важен пред една красива дама. Сю Дзинхай отново погледна Дун Бей и забеляза, че ръцете ѝ бяха на коленете, върху устните ѝ играеше усмивка, главата ѝ — леко приведена, тъй че тя напомняше на статуя на богиня. Но това не беше богинята на богатството — как може да се мисли за пари, когато става дума за нея, как може да я напъхват във второкласно купе на нарове! Все още имаше пункт, който се нуждаеше от изясняване: пътуването им този път служебно ли е, или частно? Ако е частно, значи само се преструва, че е богат, за да спечели симпатиите на богинята. Ако е служебно, значи става дума за нещо необикновено — колата на Мън Дъи, веднъж

обърнала се в канавката, сега неизвестно с какъв сменен мотор неочаквано е надминала рикшата на Сю Дзинхай, която никога не се беше обръщала.

— В командировка ли сте, или на екскурзия? — попита хитро Сю Дзинхай.

Командировка означаваше, че е на служебна сметка, а екскурзия — на собствена. Разбира се, съществуваха и служебни екскурзии, които също можеха да се смятат за командировки.

Мън Дъи отговори с горчива усмивка:

— Откъде да имаме време за екскурзии. Дойдохме да участвуваме на един търг за строителна техника, беше жестока борба, едва снощи успяхме да го спечелим.

Мън Дъи не можа да се сдържи и се прозя, неочаквано почувствува умора. Причина за това беше не само напрежението от последните дни, но и празните приказки и въпроси, с които го занимаваше Сю Дзинхай. Щастлив случай го събра със стар колега, но не можа да чуе от него нито една сърдечна дума...

Най-после Сю Дуня се появи да донесе чая (с голямо закъснение!), като, приближавайки се, приказваше:

— Ох, така си е то — дойдат ли гости, приготвяш чай, тръгнат ли си — прибираш след тях; тази сутрин като станах, всичките термоси бяха празни, трябваше сега да запаря чая в едно чайниче, направих го силен, с кипнала вода, така както татко го обича. Лельо, тази чаша с по-слаб чай е за теб, жените не трябва да пият силен чай, че от това им потъмнява кожата на лицето като глинени чайници. — Думите на Сю Дуня се лееха без точка и запетая, появяването ѝ моментално оживи атмосферата.

Мън Дъи също се пооживи, стана и смени чашата си с тази на Дун Бей.

— Нека тя да пие силен чай. Сега най-модерният цвят на кожата е шоколадовият. В Европа жените специално плащат големи суми, за да отидат на море и се изпекат на слънце.

Сю Дуня прихна да се смее:

— Ти, човече, май имаш чувство за хумор!...

— Какво е това „човече“? — ще казваш „чичо Мън“ и „леля Дун“. Голяма си, а още не можеш да разбереш, че възрастните трябва да се почитат!

Сю Дзинхай вече имаше известно уважение към Мън Дъи: европейски костюм, пътуване в първа класа, апартамент, търг — той вкара всичко в своя компютър и накрая ясно се появи следното: сега Мън Дъи се занимава с външна търговия. Напоследък сред кадрите се издигна категорията на онези, които имат образование, знаят чужди езици, могат да правят бизнес с чужденците. За да ги накарат да печелят повече валута, уреждат някои техни привилегии и възнаграждения без строго съответствие с ранга им. Макар Мън Дъи да не можеше да се смята за ръководител от висш ранг, неговата обърната кола вече е със сменен вносен двигател и много бързо ще може да набере скорост.

Сю Дуня беше малко огорчена, че вместо благодарност за обслужването на гостите получи поучение. „Следващия път, когато имаме гости и ме викнеш да правя чай, няма да ти обърна внимание!“ Тя се въртна, седна на дивана и от немай-къде пророни едно „лельо Дун“.

Дун Бей се усмихна и хвана Сю Дуня за ръката. Не каза нищо, но жестът ѝ беше много мил.

А Мън Дъи махна с ръка:

— Не се затруднявай да ни наричаш така. Твърде голямата почитателност е признак на недостатъчна сърдечност. На колко години стана вече?

— На двадесет и осем.

— Омъжена ли си?

— Не.

— Така е, сега на големите момичета им е трудно да си намерят съпруг. Понижи малко изискванията, моме!

Сю Дуня отново се оживи:

— Ха! Не си мислех, че чичо като теб, с такова чувство за хумор, няма да има усет за социалните проблеми. Трябва да знаеш, че да си намериш съпруг, съвсем не е толкова трудно, но да намериш къде да живееш, никак не е лесно.

Дун Бей се усмихна, хвърли един кос поглед към Мън Дъи и се наклони към Сю Дуня, изразявайки, че е съгласна с мнението на момичето. Тази красива жена, изглежда, предпочиташе да заменя думите с леки усмивки и жестове.

Мън Дъи вдигна двете си ръце.

— Добре, критиката е справедлива. Ти повдигаш другата страна на въпроса. Но като че ли дъщерята на Сю Дзинхай не би трябвало да поставя въпроса откъм тази страна. *Лао Сю*, май твоята историческа мисия още не е напълно завършена, ако аз имах такова прекрасно момиче, бих направил всичко за него!

Сю Дзинхай въздъхна:

— Няма начин, не мога да се сравнявам с теб. Ти сега, изглежда, се занимаваш с външна търговия или си директор на смесено предприятие?

Мън Дъи се усмихна.

— Колкото до директор, директор съм, но не на смесено предприятие. Нашата компания е малко особена, по-скоро може да се смята за голям кооператив. Ще ти кажа, когато ме реабилитираха, определиха да отида учител. Това обаче не ми подходеше изобщо и не отидох. Не отидох и това означаваше автоматично изхвърляне. Добре. Изхвърляне значи изхвърляне. През всичките тези години ме бяха изхвърляли, но този път не можех да се откажа от специалността си. В университета бях изучавал гражданско строителство, желанието ми беше да се посветя на строителството на домове за хората. Отидох при секретаря на комуната и се уговорих с него първо да организираме неколцината строители, които тайно ходеха на частна работа в града; образувахме акордна бригада, открихме си банкова сметка и започнахме работа. За по-малко от година изкарахме над 200 000 печалба и като изплатихме задължението към комуната, почти всички получиха по две-три хиляди юана.

Сю Дуня бе погълната от разказа на Мън Дъи, чувствуваше, че този човек явно умее да действа смело. Тя тъкмо понечи да каже нещо, но усети Дун Бей да докосва ръката ѝ, подсказвайки ѝ да не говори сега, а да изслуша Мън Дъи. Дун Бей знаеше отлично историята на пионерските усилия на своя съпруг, съчувствуваше му и го уважаваше. Тя знаеше, че следващата част от историята беше изпълнена с горчивина, способна да разплаче човека или дори достойна да бъде описана в роман.

Жалко, че Мън Дъи никога не беше се замислял да пише роман, а сега дори не споменаваеше най-впечатляващите моменти.

— Вече не сме някаква си акордна бригада, наричаме се строителна компания „Хунда“, обединихме хора от три провинции,

щатът ни достига четири-пет хиляди души. На север до Синдзян и на юг до Шънджън^[3] навсякъде имаме строители от нашата компания, разполагаме с над десетина големи и малки автомобили.

— Чичо Мън, нека и аз да дойда да работя при вас! — извика Сю Дуня.

— Добре, поздравявам те. Но ако дойдеш, какво можеш да вършиш?

— Във фабриката се занимавам с техническа документация, зная и малко английски.

— Това е отлично! Ние се готвим да създадем център за техническа информация, но за нещастие нямаме хора. Наистина ти можеш да се явиш на конкурс и след това да подадеш молба за напускане на работа. Сега може да се сменя местоработата, ще дойдеш при нас и ще започнеш от първи разряд, допълнително ще получаваш и премии.

Сякаш залъгвайки малко дете, Мън Дъи прошепна на ухото на Сю Дуня:

— И ще ти кажа, че премиите ти съвсем няма да са по-малко от заплатата, ей!

Сю Дуня се изсмя:

— Аз не искам премии, искам жилище.

— Жилище... — почеса се по главата Мън Дъи. — Става — ако искаш, първоначално можеш да останеш при нас, а от догодина ти гарантирам апартамент, немного голям: една голяма, една малка стая, гостна и освен това кухня и тоалетна.

— Може ли да се живее у вас? — Сю Дуня като че наистина беше решила да тръгне.

— Няма проблеми. Нашият дом е по-голям от този. Аз често не съм вкъщи и на леля ти Дун й е скучно да е сама. А ако тази година си решила да се омъжваш, може да свиете временно гнездо при нас. За това най-добре ще ти помогне леля ти Дун — не я гледай, че само знае да се усмихва, дойде ли до дрехи и мебели, ще ти докара най-хубавите вкъщи.

Дун Бей се засмя, кимна с глава и леко прегърна Сю Дуня, като че ли вече си имаше компаньонка или бе открила дъщеря си.

Сю Дуня се заливаше от смях, полунаведена в обятията на Дун Бей.

— Дуня, дръж се по-прилично!...

Сю Дзинхай се разгневи, фактически претенциите му бяха към Мън Дъи. Ти, синковец такъв, не се занимаваш с никаква външна търговия и нямаш никакви способности да печелиш валута. Пак си я караш постарому, не ще да ти се измени толкова лесно природата — разпределили те на работа, а ти не си се подчинил на организационното решение — банкова сметка си открил измамникът и още иска да ми отмъкне дъщерята!

— Ти кога ще се научиш да се държиш по-прилично? — Сю Дзинхай потуши яростта си, гневът му се превърна в злоба. Няма как, сега колкото си по дявол, толкова по те ценят и даже може голям реформатор да излезеш. Всички се паникьосаха, дългата и предълга редица от кадри вече не напредва в единен строй, започнаха да се появяват разни майстори на салтоморталета — едно салто от 108 000 ли, и в миг можеш да се наредиш от опашката в началото. Като не им повишават заплатата — това за тях е без значение, умеят сами да се движат по течението, а освен това знаеш ли ги какви са тези неограничени премии — ами толкова, колкото да стигнат за тази красива дама, ако не беше така, тя щеше ли само да се усмихва, макар че нямам нищо против, не прилича на моята стара съпруга, която сърдито роптае ту, че парите не стигат, ту, че къщата била тясна.

Дун Бей отново се усмихна, повдигна бялата си ръка, позлатеният ѝ часовник блесна пред очите.

Мън Дъи бързо стана от дивана и каза:

— *Лао* Сю, трябва да тръгваме вече. Влакът е в 8,40 часа.

— Какво? — Сю Дзинхай малко се разочарова. В началото той мислеше, че Мън Дъи е пристигнал толкова рано, за да му иска нещо, и съвсем не предполагаше, че не е дошъл по работа, а се е отбил при него попътено. — О, драги, не можете ли да останете още малко? Ще пратим Дуня с едно колело да презавери билетите, ще обядваме и след това ще тръгнете. От двадесет години не сме се виждали и кой знае кога ще се видим отново.

На Сю Дзинхай искрено му се щеше гостите да останат, още повече, че нямаше какво да искат, нямаше нужда да взема предпазни мерки, пък и беше интересно да си поговорят за миналото.

Мън Дъи също съжаляваше — вече цял час седяха и едва сега чу някакви думи с повече човещина.

— Няма да стане, на гарата ще ме чакат, вкъщи имам куп работа. Честно казано, бих останал за няколко дни в твоя тих и спокоен двор. Тук няма да звъни телефонът, няма да има спешни телеграми, никой няма да стои пред вратата да ме чака да обсъждаме нещо. Когато поискаш, заповядай при мен, да поседиш и да усетиш какво значи навалица и суматоха.

Мън Дъи извади от джоба си визитна картичка.

— Това е адресът ми. Когато пристигнеш, първо ми позвъни, ще изпратя кола на гарата да те посрещне. През деня ме търси на първия телефон, а вечер — на втория! — каза той и се обърна към Сю Дуня, за да си вземе довиждане. — Момиче, ако наистина искаш да дойдеш при нас, чичо ти Мън си е премислил думите.

Сю Дзинхай държеше визитната картичка и чувствуваше, че е понесъл съкрушителен удар (не обезателно). Тоя тип не само че има квартира, кола и красива жена, но и телефон! Сю Дзинхай не беше сигурен, че даже и да го повишат с една степен, ще получи телефон.

Гостите си тръгнаха, а Сю Дзинхай започна да снове напред-назад из двора — за първи път усети, че дворът е твърде малък, въздухът съвсем не е свеж; чувствуваше се притеснен.

Камбанката звънна отново — малката драма все още не беше завършена.

Като чу звъна, Сю Дзинхай си помисли, че Мън Дъи се връща — възможно бе тази красива дама да си е забравила елечето на дивана. Отиде и погледна през прозореца, но не, Сю Дуня държеше с ръка вратата, а отвън секретарят Чън, който живееше в западния край на уличката.

Лицето на секретаря Чън беше цялото в пот, той прехвърляше от ръка в ръка голяма и доста тежичка кошница и още непрекрасил прага, измъкна един едър костур.

— Лао Сю, познай колко струва този костур?

Сю Дзинхай не беше в настроение.

— Добре, добре, хайде върви да го стотвиш, че ако се забавиш, няма да е пресен.

С две ръце той бутна вратата и секретарят Чън остана на улицата.

— Хей, хей, какво е това? Пак ли си имал кавга с жена си? Тази риба...

— Спестил си три мао^[4], нали? Някои хора харчат по три хиляди и не им мигва окото! — избухна Сю Дзинхай и тръшна вратата. Камбанката не издържа и падна на земята със звън. Беше поставена много отдавна, винтовете в дървото бяха ръждясали, а дъските прогнили, та не можаха да издържат на толкова силно хлопване.

Сю Дуня повдигна камбанката:

— Какво да правим с това?

Сю Дзинхай махна с ръка:

— Край, ще я дам в склада за вторични суровини, няма какво да се правя аз, дъртакът, на млада невеста!

Сю Дуня подскочи весело.

— Тъй де, отдавна трябваше да я изхвърлим тази дяволия и да сложим електрически звънец, някой с мелодия. — Изричайки това, тя се канеше да хвърли камбанката в ъгъла до стената.

— Почакай! — В края на краищата двадесетгодишната тренировка не позволи на Сю Дзинхай да извърши нещо необмислено. — Да я окачим... да я окачим пак.

Сю Дуня се фръцна настрана:

— Аз няма да я окачвам!

Сю Дзинхай изкрещя:

— Слагай я! Ония, дето не вървят по правия път, един ден обезателно ще прекатурят колата!

Камбанката върху вратата на семейство Сю и до ден-днешен си стои невредима, ритуалното звънче на монаха все още се поклаща насам-натам...

[1] Алюзия към фраза от философската поема на Лаодзь „Книга за дао и дъ“ (ок. VI в. пр.н.е.), почитана и като напътствие за държавно и военно ръководство. — Б.р. ↑

[2] Собственото име е съставено от йероглифите „дун“ — „зимен“ и „я“ — „кълн“. За произношението вж. бележката в началото на първия разказ. — Б.р. ↑

[3] Една от свободните икономически зони, открити в началото на осемдесетте години. — Б.р. ↑

[4] Мао — десета част от китайската парична единица юан, десет фъна. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.